

Květen 2022 • Zpravodaj pro členy Židovské obce Brno • Nisan – sivan 5782 • XX. ročník

KACHOL VELAVAN

Modrý a bílý • כחול ולבן

Tryzna v Brně i Terezíně • Kameny zmizelých v Telnici • Pokračování seriálu o držitelích
Pamětní medaile ŽOB • Spolupráce ŽMP, MZM a ŽOB • Lag ba-omer • Pozvánky •

Židovská obec Brno si Vás dovoluje pozvat na

PIETNÍ TRYZNU

za oběti šoa a za všechny oběti druhé světové války

29. 5. 2022 v 10 hodin.

*Tryzna se bude konat u památníku na židovském hřbitově
(Nezamyslova 27, Brno).*

Vážené členky a vážení členové brněnské Židovské obce,

každoročně vzpomínáme na šest milionů našich souvěrců, kteří byli zavražděni v době šoa a vzpomínáme rovněž na všechny oběti druhé světové války. Každoročně může každý z nás vzpomenout na nešťastný osud našich bližních, kteří se stali obětí rasových perzekucí.

Nezapomínejme na naše blízké, kterým nebylo dopřáno naplnit a dožít jejich životy. A nezapomínejme ani na ty, kteří dobu holocaustu prožili, a kteří jsou díky přízni osudu stále mezi námi. Bez nenávisti a bez volání po pomstě však nezapomínejme ani na ty, kteří byli strůjci zla a nezapomínejme ani na ty, kteří bolestivou stránku nejen naší historie zlehčují a mnohdy tak umožňují její opakování.

Vážené členky a vážení členové Židovské obce Brno, připojte se ve svých vzpomínkách a myšlenkách k pietní vzpomínce, která se bude konat na židovském hřbitově v Brně, Nezamyslova 27, v neděli dne 29. 5. 2022 v době od 10 hod.

JUDr. Jáchym Kanarek, předseda ŽOB

RABINÁT

DUBNOVOU OSLAVOU PESACHU

začalo období počítání omeru, které trvá čtyřicet devět dní. Počítání omeru symbolicky propojuje dva základní a zakládající příběhy naší tradice. Na jedné straně je tu Pesach, kterým vzpomínáme východ z Egypta a vznik národního společenství a na straně druhé Šavuot, svátek darování Tóry. Předtím byli Židé jedna rodina, možná širší klan. Před vstupem Moše rabenu (našeho učitele Mojžíše) do příběhu zotročeného lidu jsme v Tóře jako poslední slyšeli o sedmdesáti duších, které se v Egyptě usídlily. Přišli na pozvání Josefa, který se stal v Egyptě vícekrálem a pozval svou rodinu, aby ji zachránil před smrtí hladem v době sucha a hladomoru. Po několika staletích se z této nepřítelů velké skupiny stal mocný národ, jenž se rozrostl, ale zároveň byl Egyptany tvrdě zotročen. Faraón se rozhodl Židy fyzicky zničit. Všichni židovští chlapci měli být utopeni v Nilu a měly zůstat pouze dívky, a ty měly být převychovány a začleněny do egyptského lidu.

Z Egypta tak vyšlo několik set tisíc lidí, a to nejen biologicky příbuzných, ale i *erev rav* – mnohý lid, který se k Židům při jejich odchodu z Egypta připojil. Takto vznikl židovský národ, společenství lidí sdílejících svůj fyzický osud, společné dějiny, slavné i tragické okamžiky.

Východ z Egypta ale nebyl pouhým vydělením se jedněch lidí z okruhu jiných lidí. Na základě Boží intervence do dějin se započala cesta lidu k druhé neméně závažné události. Tou bylo darování Tóry na hoře Sinaj. Tímto okamžikem se započala židovská duchovní tradice, vytvářely se společné hodnoty a smysl, které prostupují naše společenství. Dohromady jsou tedy tyto dvě události – východ z Egypta a darování Tóry – zakládajícími okamžiky, od kterých se odvíjí celá naše historie.

Máme se vnímat jako bychom to byli právě my sami, kdo prožívá tyto výjimečné události. Není to pro nás jen nějakou folklorní připomínkou neznámé a nepoznané historie. Je to právě náš nejvlastnější svět a hodnoty, kterých si nanejvýš vážíme, které zmiňujeme, a které si připomínáme. Jsme společenství lidí, jenž rozličně spojuje společný osud, ale to samo o sobě nestačí. Na tom, aby se jednalo o dobré a lidské společenství, musíme pracovat. Musíme se snažit poznat svou historii, svou duchovní tradici a přispět, aby společenství, jehož jsme součástí, bylo laskavé, ohleduplné, vzdělané a obohacující.

SVÁTEK ŠAVUOT,

jenž bude tento rok na začátku června, a který budeme slavit několika akcemi na brněnské Obci, připomíná darování Tóry na hoře Sinaj. Šavuot začíná padesátý den po začátku Pesachu a jak jsem zmínil výše, oba svátky spojuje počítání omeru, tedy období čtyřiceti devíti dnů, kdy každý večer po *maarivu*, večerní modlitbě počítáme další den. Proneseme požehnání a pak říkáme například „*dnes je třetí den omeru*“ a vzpomeneme na chrám a žádáme, aby v něm Bůh laskavě obnovil *avoda* – službu. Kromě jiného těchto čtyřicet devět dní počítání omeru je obdobím, které každý může a má využít ke svému osobnímu

duchovnímu růstu. Každý den je možné se zamyslet nad tím, jak člověk funguje, a vytyčit si nějaký cíl, jak se bude zlepšovat. Je to ovšem poselství i pro naše společenství. Fungující společnost se nerozvíjí jen tak. Nestačí pouze být společenstvím lidí, ale vědomě pracovat na rozvoji toho, co nás spojuje.

TŘICÁTÝ TŘETÍ DEN OMERU

je významný den židovského kalendáře. Je to vlastně malý svátek, v hebrejštině se mu prostě říká číslem *Lag Baomer* (doslova 33. omeru). V tento den je zvykem dělat ohně, opékat maso a setkávat se s přáteli. V Brně proběhne akce 18. 5. od 16:00 v synagoze.

Na *Lag Baomer* si připomínáme osud žáků rabiho Akivy, které postihla děsivá epidemie a naprostá většina z nich zemřela. Tradice říká, že důvodem, proč studenty postihla nemoc, byla vzájemná neúcta a nelaskavost. Místo respektu a vzájemné lásky byly jejich vztahy prostoupeny *sinat chinam* – bezdůvodnou nenávisť. Myslím, že je v tomto velké poučení. Nestačí vybudovat nebo udržovat společenství, které je v mnoha ohledech sofistikované a dokáže poskytnout rozsáhlé činnosti a služby. Dokonce ani nestačí, když je takové společenství vzdělané. Společenství potřebuje vzájemnou dobrou vůli, empatii, přátelství a lásku.

Myslím, že zásadním příspěvkem, aby naše Obec byla právě takovým společenstvím, je ochota investovat svůj čas a úsilí poznání, co vlastně je židovská pospolitost a duchovní tradice. Rád bych přispěl nabídkou různých výukových programů. V posledních měsících se proto brněnská Obec spojila ve svém úsilí s olomouckou Obcí a propojily se naše vzdělávací aktivity. Vznikl nový spolek *Machon Moravia*, jenž předkládá náboženské vzdělávání nejen moravským Židům.

V rámci společné výuky (započaté ještě pro Evening Yeshiva Olomouc) vedu každou středu od 21:00 kurz o chasidismu, který je otevřen všem zájemcům, seznamuje s myšlenkovým a emočním světem chasidského myšlení a vysvětluje vznik a pohnutky tohoto hnutí. Kurz je online a můžete se na něj přihlásit tak, že mi napíšete email nebo zavoláte, a já vám zašlu přihlašovací údaje. Každá středa je tematicky svébytná a tudíž nemusíte znát předchozí šiury, abyste se mohli připojit. Těším se na vaši účast!

V RÁMCI MACHON MORAVIA

probíhá individuální vzdělávání, program pro mládež, přednášky na náboženská a historická témata a plánujeme mnohé další akce, včetně programu pro děti. Plánujeme také intenzivní kurz pro členy *chevra kadiša*. Tento spolek a jeho činnost neznamenaají omezení činnosti dovnitř Obce, ale právě naopak je jejich posílením a zásadním prohloubením.

Více informací o spolku naleznete na webu www.machonmoravia.org.

Budu rád, pokud mi dáte vědět, jaké vzdělávání a v jaké formě byste rádi absolvovali, která oblast židovství vás zajímá. Jsem si jistý, že společně nalezneme správný a pro vás prospěšný způsob, těším se na to.

Menaše Kliment

OHLÉDNUTÍ

ODHALENÍ KAMENŮ ZMIZELÝCH V TELNICI

Nádražní čtvrť zažila 4. dubna 2022 v 16 hodin pietní akt, kterým jsme si všichni připomněli události, které se odehrály před 80 lety. Tedy odjezd židovské rodiny Moravcovy na cestu, z níž se už nikdy nevrátila.

Telnický místostarosta Jan Dudák nejprve přivítal vzácné hosty, mezi prvními paní Amalii Annu Dudovou, rozenou Velinskou a jejího bratra Mirka Velinského, kteří jsou přímými potomky rodiny Moravcovy, a jejich rodinu a přátele. Za Telnici dorazil starosta František Kroutil. Dalšími hosty byl Tomáš Neufeld a další členové brněnské Židovské obce.

Za společnost Labtech, která nyní vlastní dřívější dům rodiny Moravcových, přišel ing. Petr Povolný, jednatel společnosti. Srdečně byl přivítán také telnický pan farář Oldřich Chocholáč za místní farnost a také sestra Eva Kořalníková za místní Sokol, neboť dle tvrzení některých pamětníků byly právě Moravcovy děti členy této místní organizace. Paní Eva je současně dcerou telnického pamětníka Ladislava Kořalníka, který se velmi zasloužil o oživení kontaktu s rodinou Moravcových a do konce svého života podporoval místní pietní aktivity na památku této židovské rodiny. Po úvodu zazněla z úst pana Neufelda modlitba Šivisi.

Rodina Moravcova z Telnice

Následně citoval pan místostarosta text, který krátce přiblížil životní osudy rodiny Moravcových tak, jak před časem připravila sama vnučka Amalie Anna Dudová: „Dědeček Berthold byl obchodníkem s obilím a babička Evženie se starala o koloniál v našem domě v Nádražní čtvrti – (ten můžete vidět v rekonstruované podobě napravo od vjezdu do firmy Labtech). Rodiče Moravcovi měli spolu pět dětí: nejstarší byla moje maminka Amalie (*1922), následovali Hella (*1923), Růžena (*1924), Hana (*1926) a Mojmír (*1928). Dědeček byl uznávaným člověkem a odborníkem, spolu s maminkou se jako Židé vždy hlásili k české národnosti. Události válečného období ovlivnily jeho rozhodování o osudu rodiny, protože nechal všechny děti vyučit praktickým řemeslům. Všichni se připravovali na odchod do Argentiny. Ten však již nestihli. Nejstarší z Moravcových dětí Amalie měla to štěstí, že se stáhla v březnu 1939 provdat do Zlína, kam se také spolu s tatínkem Eduardem Velinským odstěhovali. Právě dnes před 80 lety, 4. dubna 1942 nacisté deportovali hromadným transportem celou rodinu přes Brno a Terezín do Sobiboru, kde nejdříve pracovali na melioracích. Po jejich ukončení si museli vykopat vlastní hrob a spolu s ostatními byli pravděpodobně zastřeleni a do tohoto hrobu pohřbeni.

Nejstarší dcera Moravcových Amalie Velinská nenastoupila do transportu, protože žila ve smíšeném manželství, což bylo zpočátku Němci tolerováno. Musela se však před gestapem

se svou rodinou ukrývat. „Ke konci roku 1944 zatkl gestapo na základě udání mého otce – stalo se to právě v momentu, kterému byly s matkou s dcerou v bytě přítomny. Na gestapo odešla matka s otcem. Otec se už nevrátil a těhotnou maminku odkázali na pozdější transport. Zlínské gestapo poslalo tatínka přes Pankrác do koncentračního tábora Annaberg u Chemnitz v Německu, odkud 5. května 1945 pomohl uprchnout skupině vězňů těsně před tím, než byl tábor vyhlazen. Po různých útrapách se po válce koncem června 1945 vrátil domů. Ve skupině uprchlých vězňů byl například spisovatel Milan Fábera, dr. Michal – člen opery pražského Národního divadla, pan Bergman a Urx. Mezitím maminka porodila na cizí průkazku syna Eduarda – i díky statečnosti primáře zlínské porodnice. Zajímavostí může být to, že maminka skutečně obdržela pozvánku do transportu vypraveného z Prahy v únoru 1945, na který už nenastoupila. V roce 1947 se ve Zlíně narodil ještě syn Miroslav. Rodina se přestěhovala zpět do Telnice, kde ve svém domě maminka obnovila obchod po svých rodičích. Otec zůstal pracovat u firmy Baťa ve Zlíně, odsud byl ale v padesátých letech jako „Baťovec“ vyhozen. Nastoupil dělnickou profesí v Brně. Moravcův telnický dům a přilehlé budovy potřebovaly velké opravy, na to mladí rodiče neměli peníze. Navíc se jednalo o majetek s větší hodnotou než jeden milion, takže podléhal státní konfiskaci. Museli se tedy přestěhovat do Brna. Následky těžké práce v zimě v koncentračním táboře se pak projevovaly na zdravotním stavu otce po celý zbytek jeho života. V srpnu 1968 se po příjezdu cizích armád otec natolik rozčílil, že nedlouho poté zemřel. Maminka žila do 81 let, kdy v Brně zemřela.“

Odhalení Kamenů zmizelých v Telnici

Následovalo odhalení kamenů – nejprve starosta obce z chodníku zvedl šest červených růží, které předal do rukou paní Dudové. V tu chvíli se zvedl vítr a odnesl zdobnou látku, kterou byly kameny zakryty...

Dojemnou chvíli doplnil zpěvák Tomáš Neufeld modlitbou za zemřelé *El male rachamim*, při níž zaznělo jméno rodiny Moravcových.

Převzato a zkráceno z webových stránek obce Telnice. zp

PESACH A PŘÍPRAVA MACESŮ

Každý svátek začíná v kuchyni. Do tajů pečení macesů tentokrát zasvětila děti i rodiče Hanka. Společně se pustili do přípravy těsta a pečení. Macesy se vydařily.

Pečení macesů (foto Katka Zapletalová)

Ke společnému sederu se na Obci sešla sice menší skupina, ale přesto jsme si to užili. Je třeba poděkovat Hance a jejím skvělým pomocnicím za přípravu krásných stolů se sederovými talíři a panu kuchaři za vynikající večeři.

Pesachové grilování s rabínem na dvoře synagogy spojené s povídáním o Pesachu se také moc líbilo. (Foto Katka Klimentová)

ARNOLDOVA VILA V BRNĚ – MÍSTO BUDOUČÍCH VÝSTAV BRNĚNSKÝCH A MORAVSKÝCH ŽIDOVSKÝCH DĚJIN

Minulý týden bylo v Praze podepsáno memorandum o spolupráci Židovského muzea Praha, Muzea města Brna a Židovské obce Brno o budoucím využití Arnoldovy vily v

Brně, jejíž celková rekonstrukce by měla být ukončena v listopadu 2023.

Zleva: Jáchym Kanarek, Zbyněk Šolc a Leo Pavlát

Výstavní prostory by měly být využívány k historické prezentaci brněnských a v přesahu moravských židovských dějin. Tento záměr respektuje i samotnou historii Arnoldovy vily, respektive osudy jejich posledních židovských majitelů. Zúčastněné strany v memorandu deklarovaly vůli k budoucí koordinaci svých činností a spolupráci na přípravě expozice s židovskou tematikou, která bude po rekonstrukci v Arnoldově vile umístěna. JK

ZÁPIS ZE SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA

Představenstvo vzalo na vědomí:

- informace týkající se pomoci emigrantům z Ukrajiny, a to:
 - V první vlně poslali členové Obce na účet obce částku 167700 CZK, která byla v plné výši dle doporučení FŽO převedena na účet přední světové židovské humanitární organizace American Jewish Joint Distribution Committee Inc. se sídlem v New Yorku.
 - Po další výzvě bylo k dnešku zaplacen na účet Obce dalších 62800 CZK.
 - Z této částky bylo 20000 CZK bylo poskytnuto jako finanční dar čtyřem ženám z Ukrajiny, které jsou ubytovány na Obci (4 osoby po 5000 CZK). Tzn. aktuálně je k dispozici 42800 CZK.
 - Obec poskytuje zdarma ubytování čtyřem ukrajinským ženám, tyto obývají dva z našich apartmánů v sídle Obce, včetně poskytnutí páteční teplé šábesové večeře. Se dvěma z ukrajinskými ženami navíc uzavřeli Dohodu o provedení práce na výpomoc v naší kuchyni.
 - Obec nakoupila 10 matrací úhmem za 9000 CZK a občerstvení pro stávající ukrajinské uživatele bytu i ty, kteří na Obci pouze přespali a pokračovali dál v cestě.
 - Spolupráce s ukrajinskými ženami/válečnými uprchlicemi probíhá za výrazné pomoci Táni Pelíškové.
- Zprávu P. Bureše o rozměrech pamětní desky připomínající místo odjezdu transportů do Terezína v období šoa (cca 80x60 cm) a o předběžné ceně. Místo pro umístění pamětní desky podle návrhu v hlavní hale nádraží bylo předběžně označeno jako vyhovující.
- Zprávu P. Bureše o činnosti komise pro výběr náhrobku rodiny Neumark. V současné době probíhá

neveřejná soutěž, která bude vyhodnocena v květnu.

Představenstvo projednalo:

- žádost o zápůjčku movitých věcí na výstavu pořádanou městem Miroslav. Žádost může být posouzena po doplnění podkladů, zejména téma výstavy, autor scénáře, koncipování výstavy, odborný garant;
- žádost ČT o povolení natáčení na brněnském žid. hřbitově. Žádost může být posouzena po doplnění podkladů, zejména scénáře, seznamu účinkujících, celkového kontextu prezentace hřbitova a Obce v pořadu. Předseda zašle ČT výzvu k doplnění jeho žádosti;
- žádosti ŽMP o umožnění prohlídky synagogy v rámci prohlídek Brněnské muzejní noci a festivalu Open House Brno. Představenstvo schválilo prohlídku synagogy v rámci Muzejní noci za podmínky úhrady nákladů na „ochranku“ pořadatelem prohlídky a v rámci festivalu Open House Brno, a to dne 29. 5. 2022 v 10 hod. a ve 13 hod. (čas prohlídky ve 12 hod. nevyhovuje a je potenciálně kolizní).

Představenstvo vzalo na vědomí:

- informaci rabína Klimenta o vzdělávacím programu *Tzeirim* a plánované pobočce s působností na Moravě spolku Chevra kadiša;
- informaci o květinovém bazaru, který se na Obci konal v průběhu ledna a února. Na bazaru bylo možno koupit pokojové rostliny, které pro tento účel věnovali členové naší Obce a přispět na výsadbu stromů v Masarykově lese v Izraeli prostřednictvím KKL. Celkem se vybralo 1263 Kč, obec částku navýšila na 1400 Kč tak, aby bylo možno zasadit 4 stromy, vybrané finanční prostředky byly odeslány na účet KKL;
- zprávu ekonomického a technického ředitele o hospodaření Obce a společnosti JAKUB s.r.o.

Představenstvo stanovilo:

- termín tryzny na 29. 5. 2022 a projednalo předběžně její program.

JAS

VÝLET NA PŘEHRADU

Milí senioři, ve středu 8. 6. 2022 můžeme vyrazit po delší době na výlet na Brněnskou přehradu. Sraz u přístaviště bude kolem 9:45 hodin, doprava na přehradu je individuální. Loď vyplouvá v 10 hod. Na jedné z lodních zastávek se společně občerstvíme. Menší pohoštění a dopravu lodí hraje Obec. Podle chuti se můžeme u přehrady také projít.

Jana Knoflíčková

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

NAROZENINY OSLAVÍ:

Oldřich Redlich 4.5.1951, Zuzana Neufeldová 4.5.1967, Silvia Schullerová 6.5.1950, Michael Wachtl 7.5.1949, Martin Mandl 10.5.1953, Šárka Steiner 13.5.1947, Johana Vlčková 21.5.2011, Anna Sládková 23.5.1933, Pavel Winkler 23.5.1946, Ada Ulčáková Rosinová 24.5.1968, Samuel Vlček 26.5.2013, Petr Sebastian 28.5.1948.

AD MEA VEESRIM ŠANA!

MAZAL TOV

Zástupci našeho velvyslanectví v Izraeli navštívili paní **Maud Beerovou** při příležitosti jejích narozenin.

„Paní Beerová, přejeme Vám mnoho štěstí, zdraví a spokojenosti. Setkání s Vámi jsou pro nás vždy velice příjemným zážitkem, již teď se těšíme na to příští!“

Paní Maud (roz. Steckelmacherová, Prostějov 1929) přežila válečná utrpení v ghettu Terezín, kde byla také osvobozena. Po válce se připravovala na odchod do Izraele a vedla děti v židovských letních táborech. Tak se dostala i do Brna, kde v rámci Hachšara nějakou dobu působila.

Po příchodu do Izraele se v roce 1951 provdala za brněnského rodáka Šimona Beera, se kterým vchovala tři děti. Nyní žije v centru Tel Avivu. Ad mea veesrim šana!

INZERCE

PRO SVÉHO MALÉHO TEMPERAMENTNÍHO PEJSKA HLEDÁM

sportovně nadanou pejskařku t. č. bez pejska, která by se po dobu mé hospitalizace a rekonvalescence po operaci o něho zodpovědně starala po dobu 4-6 týdnů. Nikdy nebyl sám doma. Prosím, pokud máte možnost a zájem, ozvěte se mi na telefon 737 382 585 nebo mailem bdvorack@seznam.cz a dohodneme spolu všechny podrobnosti.

Sára

CENTRUM ŽIDOVSKÉ KULTURY ŠTETL

hledá mladé spolupracovníky - uvaděče na pravidelné placené brigády. Bude se jednat především o prodej vstupenek, knih, merch a další organizační a pomocné práce. Rádi bychom vytvořili proškolený tým lidí, které bude práce bavit. Zájemci se hlase na evayildizova@gmail.com

ŠTETL

PŘÍPRAVY NA FESTIVAL ŠTETL FEST

jsou v plném proudu. V příštím čísle bychom rádi odtajnil celý program, ale již nyní můžeme prozradit, že probíhá zkoušení autorské inscenace v režii Hany Mikoláškové **PŘÍBĚH KNIHY**. Poutavý příběh rodiny Strachovy z Brna a knihy *Machzor* Cornelia Stracha zabavené v Terezíně, spící a znovu objevené a navracené rodině. Tiché vyprávění knihy o osudech jejich majitelů, které svou dějinnou, nedobrovolnou a tragickou jednoduchostí ohlušuje svět. Jedná se o dojemný příběh knihy, příběh rodiny, příběh Evropy.

Knihy *Machzor* byla po 82 letech navracena rodině Cornelia Stracha. Tato kniha byla součástí sbírky 12 000 liturgických knih zabavených Židům v koncentračních táborech na území České republiky. V rámci projektu *Knihovna ztracených nadějí* se Židovská obec Brno snaží nejen knihy archivovat, ale především je navrátit potomkům původních majitelů. Tento příběh nevypráví o smrti, ale o víře, naději a budoucnosti.

Eva Yildizová

PAMĚTNÍ MEDAILE ŽOB

DRŽITELÉ PAMĚTNÍ MEDAILE BARUCHA JAKOBA
PLACZKA A RICHARDA FEDERA

2013 – Jiří Richter

Jiří Richter při zahájení jednoho z ročníků Festivalu židovské kultury (foto archiv KVC RF)

Pamětní medaili ŽOB Barucha Jakoba Placzka a Richarda Federa získal za aktivity spojené s připomínkou existence židovské komunity v Holešově, péči o židovský hřbitov a synagogu nejen v místním, ale i mezinárodním měřítku a za založení Společnosti Judaica Holešov a festivalu židovské kultury.

JIŘÍ RICHTER

(6. 1. 1962 – 8. 6. 2020)

V Holešově žila ještě v 30. letech poměrně velká židovská komunita. S šířícím se antisemitismem však Židé Holešov postupně opouštěli. Transportem Cn v lednu 1943 bylo přes sběrné středisko v Uherském Brodě deportováno 273 židovských obyvatel Holešova a blízkého okolí. Hrůzy války přežilo jen 15 osob židovského vyznání, které se do města vrátili. Nakrátko byla obnovena menší náboženská obec, jež se ovšem záhy v 50. letech přeměnila v pouhý synagogální sbor spadající pod ŽNO Kyjov, od r. 1960 pod ŽNO Brno. Ale i ten úmrtím posledních členů někdy kolem r. 1980 zanikl.

Šachova synagoga (foto IC Uherské Hradiště)

Po změně režimu se od 90. let podílel Jiří Richter na veškerých aktivitách spojených s judaismem nebo historií židovské komunity v Holešově. Na počátku veškerého dění byla skupina nadšenců, kteří měli zájem o judaismus, židovskou historii a židovské památky. Na jaře roku 2000 rozšířili svou činnost o aktivní snahu zkultivovat zdejší vzácný

židovský hřbitov a získat informace o historii zdejšího ghetta a jeho osobnostech.

Fenomén festivalu židovské kultury v Holešově je úzce provázán se vznikem a působením občanského sdružení *Společnost Judaica Holešov*, jehož alternativní hebrejský název *Olam* znamená věk i svět.

Hlavním cílem této společnosti byla:

- informační a poradenská činnost v oblasti judaismu a biblistiky,
- upozorňovat na existenci rasové nesnášenlivosti a připomínat hrůzy holokaustu,
- osvětová činnost formou pořádání přednášek a koncertů v rámci festivalu i mimo něj.

Jiří Richter provázel po židovském hřbitově v Holešově i Vladimíra Mertu. (Foto Kroměřížský deník)

V roce 2001, ve spolupráci s Židovskou obcí v Brně, zorganizovali na hřbitově první brigádu dobrovolníků ze zahraničí, kterou vyslala organizace INEX – SDA. Tito brigádníci však nejezdí do zahraničí jen pracovat, ale především poznávat kraj, lidi a kulturu svého dočasného působiště. Proto bylo rozhodnuto uspořádat pro ně první festival židovské kultury. Celá akce se setkala s velkým úspěchem, a tak postupně došlo k rozšíření festivalu z jednodenního setkání na celotýdenní sérii koncertů, přednášek a tanečních vystoupení. Své místo si festival musel poctivě zasloužit, a to byla právě velká zásluha Jiřího Richtera, který práci na přípravách programů, organizování brigád a dalších akcí věnoval veškerý svůj čas.

Pořádání Týdne židovské kultury vedlo také k úzké organizační spolupráci s městem Holešov a s Městským kulturním střediskem.

V rámci akce, jež se zpravidla koná na přelomu července a srpna především v prostora-

rách Šachovy synagogy, mohou zájemci navštívit tematické výstavy, vyslechnout přednášky, koncerty židovské hudby a zhlédnout sérii filmových snímků.

Festival Týden židovské kultury se stal během krátké doby nejrozsáhlejším kulturním projektem ve městě. Stal se modelem pro různé podobné akce a festivaly prakticky po celé republice. Postupně se rozrůstala i organizační část, a tak hlavním pořadatelem se stalo Městské kulturní středisko. Mezi pravidelné návštěvníky po léta patřil i Arnošt Lustig.

Velmi nás zarmoutilo, že Jiří Richter v roce 2020 zemřel. Naštěstí si Festival židovské kultury díky jeho úsilí obhájil své místo a v letošním roce již budeme moci navštívit 22. ročník.

Zuzana Prudilová

KALEIDOSKOP

CORNELIUS STRACH

(1. 7. 1874 Brno - po 18. 5. 1944 Osvětim)

18. května 1944 nastoupil pan Cornelius Strach, brněnský výrobce elegantních deštníků z Orlí ulice, pod číslem 932 svou poslední cestu z terezínského ghetta do Osvětimi. Blížily se zrovna jeho sedmdesáté narozeniny. Domů do Brna se nevrátil ani on, ani jeho manželka Helene.

Podobně nedůstojně stručná by mohla být vzpomínka na většinu ostatních českých a moravských obětí šoa. Často neznáme kromě adresy, profese a životních dat nic bližšího. Často nejsme ani schopni těmto lidem vrátit tvář. U manželů Strachových je tomu ale jinak. Díky pamětem jejich syna Erika a díky modlitební knize, kterou pan Strach zanechal v Terezíně, a která se po sedmdesáti dvou letech dostala do rukou jeho vnučky Angely, můžeme vyprávět víc.

Cornelius Strach se narodil 1. července roku 1874 v Brně. V dospělosti vstoupil do podniku svého otce Adolfa Stracha a strýce Moritze na výrobu deštníků.

Cornelius Strach s manželkou Helene a dětmi Ilse a Erikem v roce 1931

Oženil se roku 1911 s Helene Bachrichovou, která pocházela ze Slavkova. Svatba se slavila právě tam. Manželům se narodily tři děti. Nejstarší Alice zemřela jako maličká, po ní se roku 1913 narodila Ilse a jako nejmladší přišel roku 1914 na svět syn Erik. Rodina žila v prvním patře výstavní rohové budovy na rohu Orlí a Masarykovy ulice, kterou si v roce 1898 nechali Strachovi postavit podle návrhu oblíbeného vídeňského architekta Wilhelma Stiassnyho. V přízemí

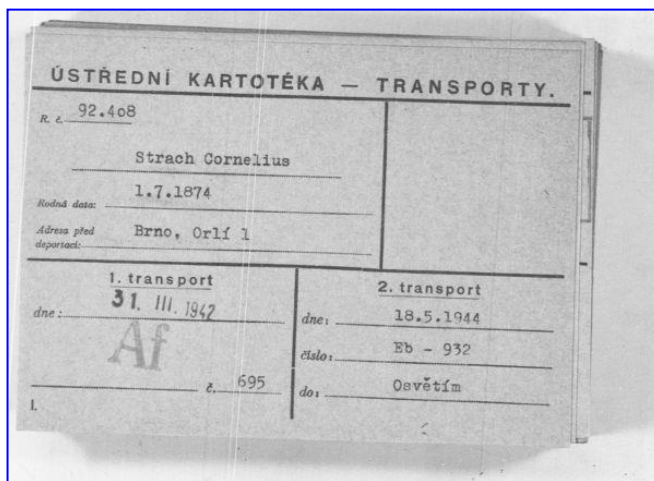
domu byla umístěna vedle dalších obchodů také rodinná prodejna deštníků.

„Na dědečka Stracha mám hezké vzpomínky. Měl obchod s deštníky. A nakonec vstoupil do partnerství s mým otcem. Mám obrázek obchodu s deštníky, kde je napsáno Adolf Strach a Cornelius Strach,“ vzpomíná syn Erik Strach.

Rodina měla liberální přístup k víře, slavila hlavní svátky, šabat i půst na Jom Kipur, ale košer domácnost se nedržela. Ilse se usadila a založila rodinu v Praze. Erik vystudoval medicínu a nastoupil do nemocnice v Brně.

V roce 1938 odjel na dovolenou do Francie, kde jej zastihly zprávy o uzavření Mnichovské dohody. Jeho rodiče mu psali, ať se za žádnou cenu nevrací domů. Jejich majetek byl arizován a společně byli v březnu 1942 deportováni do Terezína.

Transportní lístek Cornelia Stracha

Tam si pan Cornelius Strach do modlitební knihy poznamenal svoje bydliště v ghettu, data svátků Roš ha-šana a Jom Kipur a zároveň označil tři pasáže, které se týkají uvěznění židovského národa a proseb o jeho osvobození.

Příběh navrácení machzoru pana Cornelia Stracha rodině bude součástí výstavy o Knihovně ukradených nadějí uvedené v galerii Celnice v rámci festivalu Štetl Fest od září do prosince 2022.

Táňa Klementová

Zdroj fotografií obchod, rodina, dopisnice: [Eric Strach \(airrefugevoices.org.uk\)](https://www.airrefugevoices.org.uk)

Zdroj transporty-kartotéka: [Suche in Dokumenten der Aarolsen Archives | 11422001 - Ghetto Theresienstadt-Kartei \(aorolsen-archives.org\)](https://www.aarolsen-archives.org)

POZVÁNKY

Neděle 1. května od 10 hodin, Nezamyslova 27, Brno – Židenice

KOMENTOVANÁ PROHLÍDKA BRNĚNSKÉHO ŽIDOVSKÉHO HRBITOVA (ŠTETL)

Od svého založení v roce 1852 až do současnosti slouží židovský hřbitov v Brně-Židenicích svému účelu. Na ploše tří hektarů je zde k poslednímu odpočinku uloženo přes 11 400 lidí. Pochováni jsou zde osobnosti z oblasti politiky, kultury, vědy, hospodářství a náboženství, jako například rabíni Baruch Placzek a Richard Feder, novinář Hieronymus Lorm, mecenáš Heinrich Gomperz, herec Hugo Haas, primabalerína Alice Flachová nebo psycholožka Věra Capponi. Komentovaná prohlídka přiblíží historii hřbitova a osudy zde pochovaných příslušníků významných továrnických a průmyslnických rodin, ale i tradice a zvyklosti židovského způsobu pohřbívání.

Kapacity prohlídky je omezená, své místo si prosím rezervujte na koordinator@zob.cz.

Vstupné 50 Kč na místě.

Neděle 15. května v 16 hodin, sraz na Moravském náměstí u modelu města Brna

PO STOPÁCH ŽIDOVSKÝCH ARCHITEKTŮ (ŽMP A ŠTETL)

Výuka architektury a stavitelství byla v Brně v meziválečném období na vysoké úrovni a na německé technice zde studovali Židé nejen z českých zemí a Slovenska, ale i z Maďarska. Ve městě žilo mnoho bohatých židovských podnikatelů, kteří pro své projekty preferovali židovské architekty, a z tohoto důvodu zde po studiích většina z nich zůstávala. Jsou mezi nimi architekti známí (Ernst Wiesner či Otto Eisler) i ti téměř zapomenutí (Zoltán Egri). Po stopách jejich realizací, zmizelých i dosud existujících domů a obchodních portálů, se vydáme během komentované procházky centrem města s historičkou architektury Mgr. Zuzanou Ragulovou.

Sobota 21. května od 21:00 hodin (hlavní nádraží) a od 22:00 (Skořepka 13)

BRNĚNSKÁ MUZEJNÍ NOC 2022 (ŽMP A ŠTETL)

Jak vypadalo středověké ghetto, kde stávaly někdejší velké synagogy a proč vlastně v Brně nemáme historické židovské památky? Procházku zakončenou prohlídkou unikátní synagogy Agudas achim připravila brněnská pobočka ŽMP ve spolupráci s centrem židovské kultury Štetl.

21:00 Procházka po stopách brněnské židovské komunity (sraz u Čedoku na hlavním nádraží u vstupu do Masarykovy ulice)

22:00 Komentovaná prohlídka synagogy Agudas achim (sraz před budovou synagogy, Skořepka 13)

Rezervace na barbora.dockalova@jewishmuseum.cz

Neděle 29. května od 10:00, Skořepka 13

OPEN HOUSE BRNO 2022: PROHLÍDKA FUNKCIONALISTICKÉ SYNAGOGY AGUDAS ACHIM (ŽMP A ŠTETL)

Funkcionalistická synagoga Agudas achim, postavená v letech 1935-1936, je ojedinělým příkladem moderní židovské sakrální architektury a zároveň v současnosti jedinou synagogou na území Moravy a Slezska, která slouží duchovním účelům židovské komunity. Výklad bude věnován osobnosti a dílu architekta Otto Eislera, zásadním momentům brněnské židovské historie, ale i hlavním tradicím a zvykům judaismu.

Více informací a rezervace na www.openhousebrno.cz

LAG BA-OMER 18. 5. 2022

Zveme Vás na oslavu svátku Lag ba-omer. Jak je zvykem na tento svátek, i my si zapálíme na dvoře naší synagogy oheň. Těšit se můžete na občerstvení, víno a snad i na opékání košer špekáčků, což jistě ocení nejen děti. Připravený bude program pro děti a také si řekneme něco o tomto svátku a dozvíme se, proč se střílí z luku, a co v tomto svátku symbolizuje duha. **Sejdeme se 18. 5. v 16:00 v synagoze.**

Hlaste se, prosím, do pondělí 16. 5., ať víme, kolik pro vás máme nachystat občerstvení. A když se nestihnete přihlásit, stejně přijďte, budeme se na vás všechny moc těšit!

Hana

Židovský sportovní klub **ŽSK HAGIBOR a ŽIDOVSKÁ LIBERÁLNÍ UNIE v České republice**
společně připravily a uspořádají

**22. ročník cyklistické
Cesty ke svobodě TEREZÍN-PRAHA
v sobotu 14. 5. 2022**

Samozřejmě jsou srdečně vítáni účastníci z jiných sportovních klubů SK HAKOACH, MAKABI BRNO atd. a všichni další přátelé.

Dotazy pište do pátku 13. 5. 2022, 15:00 hodin, na e-mail: zskhagibor@gmail.com, info@zlu.cz, nebo SMS na mobil: +420739776660. Hlásit předem se nemusíte, stačí, když přijдете včas na místo srazu!

Základní údaje: **sobota 14. 5. 2022**

8:00 – sraz před Hlavním nádražím Praha u budovy Autoklubu ČR, Opletalova 29, Praha 1, 8:20 – naše kola naložíme do doprovodného mikrobuse Mercedes, 8:30 – zakoupíme společnou jízdenku na rychlík R 692 Labe, který nás doveze přímo do Bohušovic nad Ohří.

10:30 – pietní setkání u památníku obětí na břehu řeky Ohře, vzpomínka na tisíce zde vězněných Židů, modlitby přednese kantorka ŽLU Hannah Maxová, 11:00 – **start cesty na kolech z Terezína zpět do Prahy – Trója, Stromovka** (celkem cca 75 km), 19:30 – předpokládaný příjezd do Prahy.

Výbor ŽSK HAGIBOR
zskhagibor@gmail.com
www.zskhagibor.cz

MUZEJNÍ SPOLEK V JEMNICI A MĚSTO JEMNICE
Vás srdečně zvou na výstavu

80 LET OD ZÁNIKU ŽIDOVSKÉ NÁBOŽENSKÉ OBCE V JEMNICI.

Slavnostní zahájení se uskuteční
v pátek 20. května 2022

17:00 pietní setkání spojené s odhalením obnoveného památníku obětí holocaustu v ulici U Templu
18:00 vernisáž výstavy ve vestibulu kulturního domu v Jemnici (Tyršova 592).

Židovská obec v Jemnici nepatřila mezi nejvýznamnější, zato mezi nejstarší komunity v našich zemích. Existence této čtvrti je doložena již ve 14. století. Do dnešní doby se dochovalo několik domů, které však byly kvůli požárům v minulosti přestavěny. Nedochovala se ani synagoga, která stávala v centru obce. V dnešní době lze místo, kde se židovská čtvrť nacházela, vymezit do oblasti ulic Zámecká a U Templu. Na místě židovské čtvrti se dnes nachází tato pamětní deska.
Výstava bude otevřena od 21. 5. do 2. 6. 2022 od 9 do 17 hodin.

Těšíme se na Vaši návštěvu.

Zdeněk Hopian,
Odbor kultury města Jemnice

Chayim 5782/2022
Aneb: 4 dny pro Hanácký Jeruzalém
26. - 29. 05. 2022 (5782 hebrejského letopočtu)

Sportovní klub Maccabi Olomouc ve spolupráci se Statutárním městem Prostějov a jím zřizovanými organizacemi: Městské divadlo v Prostějově, KINO METRO 70, DUHA Kulturní klub u hradeb, Městská knihovna Prostějov, Národní dům Prostějov, dále ve spolupráci s Muzeem a galerií v Prostějově, Hanáckým Jeruzalémem, Gymnáziem J. Wolkera, Československou církví evangelickou a Církví čs. husitskou v Prostějově pořádají k 80. výročí transportů 1259 Židů z Prostějova a okolí, přes Olomouc do Terezína, dále na východ do likvidačních táborů, přehlídku židovské kultury *Chayim 5782/2022* jako uctění památky všech 1140 obětí, ale hlavně jako poctu 109 přeživším. Těm, kteří se vrátili, měli sílu začít znovu, nově v Prostějově i mimo Prostějov či dokonce i Českou republiku.

Proč Chayim? Chayim (hebrejsky **חַיִּים**) znamená hebrejsky život nebo také mužské i ženské jméno (Chaya je odtud odvozeno). Pořadatelům jde o jednoduchý, stručný, rázný název, který by vynikl v záplavě jiných akcí, v jiných termínech, v jiných místech se stejnou či podobnou tematikou.

Akce v termínu: 26. - 29. 5. 2022

- Kladení *Kamenů zmizelých* před domy, kde jednotlivé rodiny žily, zaměřeno především na dětské oběti – dne 26. 5. 2022
- Výstava – virtuální rekonstrukce nové prostějovské synagogy
- Hudba – Klezmer, ale i hudbu Sefardských Židů, jazz – židovští autoři, z prostějovských zdrojů i zvenčí
- Tanec – přehlídka židovských tanců, případně flamenco, včetně možné dílny, tj. výuky z prostějovských zdrojů i zvenčí
- Divadlo – loutkové divadlo i divadlo jednoho herce, scénické čtení, z prostějovských zdrojů i zvenčí
- Film – židovští autoři, herci
- Přednášky – týkající se židovského Prostějova, z prostějovských zdrojů i zvenčí
- Fotografické výstavy, p. Karel Cudlín + fotografická soutěž pořádaná GJW
- Výtvarná činnost na zdech, tzv. Murales Art, včetně možné dílny pro veřejnost
- Komentované prohlídky židovských památek města, ale i Národního domu a Nového židovského hřbitova
- Ukázka košer stravování, protože nejen kulturou živ je člověk 😊.

Podrobný a aktualizovaný program bude na webu www.chayim.cz a na webech jednotlivých uvedených organizací a na sociálních sítích, a to **od 10. května 2022**. Na webu www.chayim.cz bude možno si zakoupit vstupenky. Informace si můžete vyžádat na: info@maccabi.cz, +420 603 862 815.

Ing. Rudolf Dub, rudolf.dub@maccabi.cz

POZVÁNKA

Dovolujeme si Vás pozvat na vernisáž výstavy
Virtuální rekonstrukce prostějovského Templu,
která se uskuteční ve čtvrtek 26. 5. 2022
v 17:00 v bývalé nové synagoze
– dnes Husově sboru, Prostějov,
Demelova 1

NĚCO PRO DĚTI

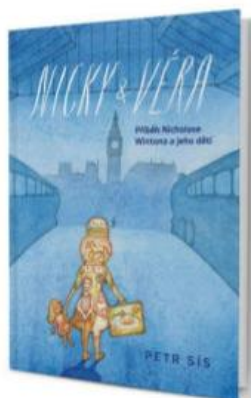
ROSTEME S KNIHOU

je projekt čtenářského klubu ŽOB. Balíček s knihou bude díky podpoře NFOH pro Vás za symbolický poplatek 50 Kč k vyzvednutí na obci zhruba koncem května. Stačí se nahlásit **do úterý 10. 5. 2022** na e-mailu koordinator@zob.cz.

Přejeme příjemné čtení!

Tentokrát pro Vás máme pouze jednu kategorii, protože věříme, že si čtenář každého věku v knize najde své. Volit můžete pouze mezi anglickou a českou verzí. (Bez této informace Vám bude objednána kniha v češtině.)

Petr Sís: Nicky & Věra Příběh Nicholase Wintona a jeho dětí

Nová kniha Petra Síse vypráví skutečný příběh o holocaustu, který by neměl být zapomenut. Mladý Angličan Nicholas „Nicky“ Winton se v roce 1939 podílel na záchraně dětí a jejich převozu vlaky z Prahy do Londýna. Věra Gissingová je jednou ze zachráněných dívek. Opravdoví hrdinové bývají často nenápadní a skromní.

Vizuálně působivé zpracování využívá autorovy charakteristické mapy, bludiště i razítka, jemné akvarelové obrázky skrývají tajemné perokresby.

Kniha o odvaze a slušnosti je inspirující i pro dnešní dobu – všichni se totiž rodíme svobodní a sobě rovní, všichni máme stejné právo na život.

Na knihu navazuje výtvarný workshop, který se uskuteční v pátek 3. června od 16:30 ve společenském sále obce.

LAG BA-OMER

POKUSY S OHNĚM – provádějte jediňe pod dohledem dospěleho!!!

TAJNÉ PÍSMO: Na list papíru voskem bílé svíčky něco napiš nebo nakresli. Papír bude vypadat prázdný, ale nad plamenem svíčky se nápis/obrázek objeví.

OHŇOSTROJ: Přilož z boku od plamene svíčky kůru nějakého citrusu a prudce zmáčkní.

HAD VE SPIRÁLE – z papíru vystřihni hada ve tvaru spirály. Zavěš ho 50 cm nad hořící svíčku a můžeš pozorovat, jak se točí.

SVÍČKA POD SKLENICÍ – svíčku přilep doprostřed misky, misku naplň vodou a svíčku zapal. Nyní zapálenou svíčku přikryj sklenicí. (Sklenice musí být větší než svíčka. ☺) Svíčka nějakou dobu hoří, ale po chvíli hořet přestane a voda se vcucne do sklenice.

OHEŇ V JUDAISMU*

Tóra hovoří o vzniku světla, ale ne o vzniku ohně. Agada praví, že po šabatě po stvoření světa první člověk vytvořil oheň. Bůh přinesl dva kameny prvnímu člověku a třel s nimi o sebe. Když vznikl oheň, řekl požehnání:

Transkripce: *Baruch ata Adonaj Elohejnu melech ha-olam, bore me'orej ha-eš.*

Překlad: „Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, králi všehomíra, jenž tvoříš plameny ohně.“

Nyní takto žehnáme během havdaly. Oheň je často zmíněn také v Tanachu, např. když Sodoma a Gomora byla zničena ohněm, hořící keř, hora Sinaj byla plná ohně, když Mojžíš přinesl Tóru, Eliáš odešel do nebe na ohnivém kočáru a další.

Je zvyk zapalovat svíčku na začátku šabatu, na konci šabatu (havdala), ner nešama (pamětní svíčka) – je svíčka, která hoří 24 hodin pro naše milé, kteří už zemřeli v den výročí jejich smrti. Zapalují se i svíčky na chanuku atd.

(*informace převzaté z internetových stránek Rady pro pěstouny v Izraeli)

JAKÉ AKTIVITY PATŘÍ K LAG BA-OMER

TÁBORÁK je typickou zábavou na Lag ba-omer.

STŘÍLENÍ Z LUKU jako žáci rabínů Akivy a Šimona, kteří oklamali Římany předstíráním lovu. Dalším důvodem je také to, že za života rabiho Šimona bar Jochaje nebyla na obloze duha. V hebrejštině je stejné slovo pro luk a pro duhu, znamenající jednoduše oblouk.

STŘÍHÁNÍ VLASŮ – počítání Omeru je považováno za období púsmutku a ortodoxní Židé se v tomto období zdržují střihání vlasů. Protože Lag ba-omer toto omezení ruší, je to tradiční doba pro první střihání vlasů malých dětí.

TIKUN ŠAVUOT PRO DĚTI

SOBOTA 4. ČERVNA
AŽ NEDĚLE 5. ČERVNA

ŽOB

SPOLEČNÉ PŘESPÁVÁNÍ NA OBCI

LIMMUD PRO DĚTI

PŘEHLED AKCÍ

ne	1. 5.	10:00	Komentovaná prohlídka židovského hřbitova	žid. hřbitov
so	14. 5.	8:00	Cyklistický výlet: „Cesty ke svobodě“ TEREZÍN-PRAHA	hl. nádraží Praha
ne	15. 5.	16:00	Zuzana Ragulová: Po stopách židovských architektů	Moravské nám.
st	18. 5.	16:00	Oslava Lag ba-omer	synagoga
pá	20. 5.	17:00	Výstava 80 let od zániku židovské náboženské obce v Jemnici	Jemnice
so	21. 5.	21:00	Brněnská muzejní noc	hlavní nádraží
čt	26. 5.	17:00	Vernisáž výstavy Virtuální rekonstrukce prostějovského templu	Prostějov
	26. - 29. 5.		Chayim aneb 4 dny pro Hanácký Jeruzalém	Prostějov
ne	29. 5.	10:00	Open House Brno 2022	
ne	29. 5.	10:00	Tryzna	žid. hřbitov

**Veškeré podrobnosti k uvedeným akcím a místa konání akcí
najdete na stranách 8 a 9.**

Pozor, některé akce se konají mimo Brno!

KACHOL VELAVAN je neveřejnou tiskovinou, která nemůže být přeposílána dalším osobám. Toto se vztahuje rovněž na přeposílání, publikaci nebo citaci veškerých textů, které jsou v jednotlivých číslech otištěny. Tato pravidla je nutno dodržovat z hlediska autorského a tiskového zákona a též z hlediska dodržování zásad bezpečnosti vztahujících se k činnosti ŽOB.

Židovská obec Brno, třída Kpt. Jaroše 3, Brno, 602 00			
Číslo účtu: 1925258024/2700, zob@zob.cz , www.zob.cz			
	Úřední hodiny	Telefon, fax	E-mail
Recepce		544 509 600	
Předseda	Dle domluvy	544 509 606	predseda@zob.cz
Sekretariát	po-pá: 9-12, 13-16 h.	544 509 622	secretary@zob.cz
Asistentka předsedy		739 344 121	
Agentura JAS	po-pá: 7-15 h.	544 509 670	jas@zob.cz . (Pavla Fráňová)
	senior klub út: 14 h.	736 614 148	jas-socialni@zob.cz (J. Knoflíčková)
		739 344 122	
Správa nemovitostí	Dle domluvy	731 407 599	reditel@zob.cz (P. Pisk)
Pokladna	po, pá 8-13,14-15, út 8-13,14-17, st, čt 8-13,14-16 h.	544 509 643	pokladna@zob.cz
		731 346 090	
Ekonomka		544 509 607	ekonom@zob.cz
KVC RF a knihovna	út: 9-17 h.; čt: 13-17	544 509 631	knihovna@zob.cz (Hana Drozdová)
Archiv ŽOB	út: 17-19 h., čt: 17-19 h.	544 509 614	archiv@zob.cz
Památky	Dle domluvy	544 509 608	jaroslav.klenovsky@zob.cz
		608 627 247	
OVK ŽMP kancelář		544 509 651	barbora.dockalova@jewishmuseum.cz
Rabinát		544 509 620	rabinat@zob.cz
Děti a mládež, školka		605 800 005	skolka@zob.cz Hana Němečková
Koordinátor, granty		544 509 630	koordinator@zob.cz Iva Komárková
TIC Židovské obce Brno a Židovský hřbitov Brno-Židenice	Duben - říjen: ne-čt: 9-17 h.; pá: 9-16 h. Listopad - březen: ne-čt: 9-16h.; pá: 9-15 h.	544 526 737 TIC a hřbitov	tic@jewishbrno.eu , www.jewishbrno.eu technik@zob.cz Kontakt se správcem po tel. domluvě 733 451 067 nebo mailem

KACHOL VELAVAN ■ Zpravodaj pro členy Židovské obce Brno je neveřejnou tiskovinou ■ Vydává Kulturní a vzdělávací centrum rabína Federa při ŽOB ■ Redakce: Z. Prudilová (vedoucí red.), I. Komárková, H. Mikešová, L. Salzmanová. ■ Distribuce Jitka Králová secretary@zob.cz ■ Příspěvky a připomínky posílejte na adresu: KVC RF, třída Kpt. Jaroše 3, 602 00 Brno, nebo kachol@centrum.cz ■ tel. 737 514 922

■ **Uzávěrka příštího čísla je 20. května 2022** ■

